

Zonder kijkers geen leven

Een ongenaakbaar meisje in Patrick Bassants debuut

Sebastiaan Kort

Voor haar eerste rolletje figureert de vijfjarige Joy in de videoclip van een popbandje. Nadat haar ogen met kohl zijn opge maakt en ze een zwart onderbroekje heeft aangetrokken is ze helemaal klaar voor de opnames, vindt regisseur Peter. 'En nu gaan we doen alsof', zegt hij. 'Kom, dit is leuk.' Joy doet netjes wat haar opgedragen wordt, zet desgevraagd een blij of verdrietig gezicht op en merkt hoezeer dat gewaardeerd wordt. 'Elke keer zei Peter dat ze het geweldig deed, dat ze een rasactrice was.'

Wanneer de mensen haar ook bij de première van de videoclip maar blijven complimenteren ('prinsesje', 'mijn beeldschone vriendin') weet Joy wat haar bestemming is: een leven in de schijnwerpers. Of preciezer: een leven door de lens. Want in het echte leven rare gezichtjes trekken levert geen applaus op. 'Kennelijk werkte dat alleen in een film', constateert ze.

Het moge duidelijk zijn dat Patrick Bassant met bovenstaande scène al vroeg het kwade zaad in zijn titelheldin zaait. Gezien en aanbeden wil Joy worden, terwijl van enig talent waarmee ze dat kan afdwingen geen sprake is. Het kokette kind kon wel eens gaan eindigen op een stip in de zoveelste tv-talentenjacht, vermoed je, afgeserveerd door de uitgerangeerde B-sterren die doorgaans in de jury's ervan zitting nemen.

Maar dat is dus niet waar Bassant met dit intrigerende debuut naartoe wil. Hij maakt van Joy geen *leading character* in een realistisch verslag van een tragisch modern leven, maar een illustratie om een veel ambitieuzer plan om een cultuurkritisch idee tot uiting te brengen.

En daar heeft Bassant nog een speler voor nodig, iemand die iets wil van het *wannabe*-sterretje Joy. Een pooier misschien? Of een inhalige manager? Nee dus, want Bassants aasgier komt uit de wereld der schone kunsten. De naamloze aspirant-beeldhouwer die geïntroduceerd wordt is betoverd geraakt door Rodins sculptuur *Het Bronzen Tijdperk* en is nu op zoek naar het ideale model om zijn wens tot uiting te laten komen: het tot in de perfectie 'vereeuwigen' van een begerlijk mens.

Joy is niet voor niets een vrouw, en de beeldhouwer niet zomaar een man. Joy gaat over kunst en kunsttheorie, maar óók over wat mannen en vrouwen bij elkaar zoeken. 'Kijken' is hierin het sleutelwoord. '[Maar] wij mannen', zo biecht de beeldhouwer op, 'wij kijken nu eenmaal liever dan dat we bekeken worden.' Een uitspraak die terug lijkt te slaan op het motto van de roman *Sylvie* van Gérard de Nerval: 'Ik jaag achter een beeld aan, verder niets.'

En omdat Joy iemand is die juist bekeken wil worden, weet Bassant een situatie te creëren die nog het best als een impasse valt te typeren. De fascinatie voor elkaar is er, maar wat kan mannen en vrouwen bij elkaar brengen die achtereenvolgens het kijken en het bekeken worden tot kunst hebben verheven?

Bassant lijkt wat dit aangaat weinig heil te zien in de taal. Joy is ongenaakbaar in het beke-

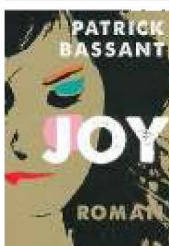
ken worden, nergens geeft ze blijk van een klein hartje. Een jongen mag een masturbersessie bijwonen ('Ik vind het geil als je naar m'n poenie kijkt'), maar dichterbij komen mag hij niet ('Nee, lauwe bobbel, je gaat me echt niet aanraken! Je mag checken en met je bana spelen'), en als ze klaar is wijst ze meneer gedecideerd het gat van de deur ('Zo, dat was lekker. En nou lossoe.').

Joy's taal komt dus duidelijk 'van de straat', maar er is ook een heel ander lingo in het boek te vinden. Nogal flauw, denk je wanneer je een hoofdstuk tegenkomt dat 'Joy de vivre' heet en er een hond rondloopt die Maurice heet (waar blijft Paul, de leeuw?). Totdat duidelijk wordt dat Bassant zijn boek bewust door een clown met een pesthumeur laat vertellen om het allemaal nog grimmiger te maken. 'Ze vermoedde dat ze leek op een hongerig kind dat zich een weg baant door een massagraf, op zoek naar verse maden.' Een *sick joke*.

Ongeveer net zo *sick* als je kind vernoemen naar een band (Joy Division), terwijl die bandnaam verwijst naar dat gedeelte van een concentratiekamp waar gedwongen prostitutie plaats had.

Joy gaat over kunst, over wat mannen en vrouwen bij elkaar zoeken

Patrick Bassant (1977) studeerde Nederlands en debuteerde in 2000 met een verhaal in DW B. *Joy* is zijn geslaagde debuutroman, waarin hij een narcistisch meisje gebruikt om een cultuurkritisch idee uit te werken.

Patrick Bassant: Joy.
Wereldbibliotheek,
157 blz. € 17,90

●●●●○

10 boeken Nederlands

Patrick Bassant Foto Koos Hageraats